

Ministerrådsförslag till Nordiska rådet ang. Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor 2023–2027

1. Sammanfattning

Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor 2023–2027 är Nordiska ministerrådets strategiska samarbetsdokument för funktionshindersområdet. Programmet baseras på rekommendationer från aktiviteter i de två föregående handlingsplanerna och relevanta strategiska dokument inom det nordiska och internationella samarbetet. Programmet är tvärsektorielt och gäller för alla relevanta politikområden. Funktionshindersarbetet har en viktig roll i förverkligandet av *Vision 2030*. Detta gäller särskilt frågan om ett socialt hållbart Norden där universell utformning, tillgänglighet och inkludering är centrala perspektiv.

Det föreslagna programmet har tre fokusområden: *mänskliga rättigheter, delaktighet och fri rörlighet*. Under varje fokusområde finns det ett antal aktiviteter. Arbetet med mänskliga rättigheter stödjer det nationella arbetet med genomförande och övervakning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Arbetet med delaktighet bidrar till stärkt inkludering av personer med funktionsnedsättning inom alla livets områden med speciellt fokus på arbetslivet och utbildning. När det gäller fri rörlighet bidrar nordiskt samarbete om funktionshinder till att undanröja mobilitets- och gränshinder som särskilt drabbar personer med funktionsnedsättning. Det femåriga programmet blir utvärderat i 2024 och 2026.

2. Bakgrund

Det nordiska funktionshindersarbetet bedrivs främst genom Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor, Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder (Funktionshindersrådet) som är ett rådgivande organ för hela det officiella nordiska samarbetet, stödordningen för funktionshindersorganisationers nordiska samarbete och den nordiska dövblindverksamheten. Nordens välfärdscenter (NVC) ansvarar för stöd till genomförandet av programmet.

Nordiska ministerrådets Handlingsplan för nordiskt samarbete om funktionshinder som utlöper vid utgången av 2022 har varit en central del av det nordiska funktionshindersarbetet. Handlingsplanen har utgjort en bra grund för planering, styrning och uppföljning av samarbetet och har inneburit en ökad kapacitet kring arbetet med funktionshinder i ett såväl nationellt som nordiskt perspektiv. Under våren 2021 genomfördes det en utvärdering av nordiskt samarbete på funktionshinderområdet 2018–2020. Resultatet av utvärderingen ligger till grund för det fortsatta samarbetet

efter nuvarande mandatperiod.

I linje med rekommendation från utvärderingen har *handlingsplanen* ersatts med ett *program* för samarbete om funktionshindersfrågor i syfte att tydliggöra det samlade funktionshindersarbetet. Också i linje med rekommendationerna från utvärderingen omfattar programmet stödordningen för funktionshindersorganisationernas nordiska samarbete och den nordiska dövblindverksamheten.

I utarbetandet av programmet har Nordiska rådet fått möjlighet att komma med inspel till programmets innehåll och kommentarer till utkastet till program. Andra aktörer har också beretts möjlighet att framföra synpunkter under processen, såsom Funktionshindersrådet, Nordisk Medicinalstatistisk Kommitté (NOMESKO) och Nordisk Socialstatistisk Kommitté (NOSOSKO) och civilsamhället. Programmet har även varit föremål för offentlig konsultation.

Ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik (ÅK-S) har godkänt Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor 2023–2027 vid sitt möte den 1–2 juni 2022 och ministerrådet (MR-S) har godkänt programmet den 24 juni 2022.

3. Förslag

Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor övergripande syfte är att bidra till en effektiv inkludering av personer med funktionsnedsättning genom ett förstärkt nordiskt kunskapsutbyte och ett närmare samarbete i funktionshinderpolitiska frågor. Nordiskt samarbete om funktionshindersfrågor ska ge nytta för länderna och göra skillnad för nordiska invånare med funktionsnedsättning.

Programmet gäller för åren 2023–2027. Programmet har tre fokusområden:

Mänskliga rättigheter

Att stötta och stärka arbetet med nationellt genomförande och övervakning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Delaktighet

Att genom universellt utformade fysiska och digitala miljöer stärka inkludering, främja jämlikhet och delaktighet samt motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning i det nordiska samhällets alla delar genom strategisk integration av funktionshinderperspektiv i arbetet för hållbar utveckling.

Fri rörlighet

Att främja fri rörlighet och avlägsna gränshinder som särskilt drabbar personer med funktionsnedsättning.

I bilaga 1 finns programmet i sin helhet.

4. Konsekvensanalyser för: barn & unga, jämställdhet och hållbar utveckling

Mänskliga rättigheter och delaktighet är genomgående principer i nordiskt samarbete om funktionshindersfrågor. När vi beaktar mänskliga rättigheter från ett intersektionellt perspektiv visar vi respekt för personens unika situation när vi strävar efter jämlikhet, inkludering eller ser till en persons risk för diskriminering. Hur en person uppfattas eller bemöts grundas inte endast på en sak, som exempelvis kön, ålder, sexuell läggning, etnicitet eller funktionsförmåga utan bör ses utifrån en helhet. Under programperioden ska det tas fram och sammanställas statistik inom fyra områden: diskriminering, utbildning, arbetsliv och tillgänglighet. Statistik på dessa områden ska också synliggöra möjliga skillnader mellan kvinnor och män. Mål för insatserna är att ta fram jämförbar statistik om funktionshinder i Norden och kunskap om implementering av UNCRPD i Norden.

Barn och unga och jämställdhet ska beaktas separat vad gäller varje aktivitet i programmet. Det finns en aktivitet i programmet som är specifikt inriktad på barn och unga. För att stärka barn- och ungdomsperspektivet i nordiskt samarbete om funktionshindersfrågor ska det årligen arrangeras ett expertmöte med representanter från intresseorganisationer för unga med funktionsnedsättning. Tema och innehåll för möten ska komma utifrån barn och ungas behov och önskemål. Det ska också utvecklas nya metoder för att få in barn- och ungdomsperspektivet i vuxnas beslut och strukturerna som oftast upprätthålls ur ett vuxenperspektiv.

Hållbar utveckling är utgångspunkt för hela programmet. Enligt *Vision 2030* ska Norden bli världens mest hållbara och integrerade region senast 2030. Funktionshindersamarbetet har en central roll i förverkligandet av visionen. Detta gäller särskilt frågan om ett socialt hållbart Norden där universell utformning, tillgänglighet och inkludering är centrala perspektiv.

5. Samarbetet/organisering

Programmet gäller för hela ministerrådet. Den ägs av MR-S och rapporteringen sker årligen till ÄK-S vid dess höstmöte. NMRS och Nordens välfärdcenter samarbetar vad gäller praktisk koordinering av projektverksamhet, rapportering och uppföljning av programmet.

6. Budget/Resursmässiga konsekvenser

Budgeten byggs upp under åren 2023–2027. Finansieringen består av Nordens välfärdcenters grundbeviljning, MR-S bidrag till sekretariatsfunktionen för Funktionshinderrådet samt bidrag från flera andra politiksektorer. Om alla aktiviteter i programmet förverkligas uppskattas den totala budgeten till ca. 4,5 milj. DKK för de planerade aktiviteterna exklusive funktionshindersorganisationernas nordiska samarbete och den nordiska dövblindverksamheten.